«Буз» кооперативи

Сумгајыт шәһәриндә компрессорлар заводунун нәздиндәки «Буз» кооперативи 1 илдән чохдур ки, фәалијјәт көстәрир. Кооперативин тәшкилиндә мәгсәд республикамызда сојудучуларын тә'мири е'малатханаларыны компрессор вә башга еһтијат һиссәләри илә тә'мин етмәкдир.

Кооперативдә һәләлик 15 нәфәр мүхтәлиф пешә саһиби ишләјир. Онларын һамысы технолоҗи просесләрә дәриндән бәләд олан ишкүзар вә сәриштәли адамлардыр. Кооперативин сәдри Мүрсәл Гулијев сөһбәт әснасында деди ки, биз мүәссисәнин мүдиријјәти илә мүгавилә бағлајараг зај мәһсул кими кери гајтарылан компрессорлары вә онларын еһтијат һиссәләрини сатын алыб тә'мир едирик. Бу да мүәссисәјә хејли әлавә мәнфәәт кәтирмәклә јанашы, иткиләрин мигдарыны азалдыр. Кооперативин үзвләри газандыглары вәсаитин бир һиссәсини хејријјә ишләринә сәрф едирләр. Бу јахынларда «Буз» кооперативи заводун һамилијә көтүрдүјү Дағлыг Гарабағын Сәлакәтин кәндинә 10 әдәд сојудучу көндәрмиш, республика мүдафиә фондуна 20 мин манат пул вәсаити кечирмәјә гәрара алмышдыр.

Кооператив Москва шәһәриндәки «Спринтер» мүәссисәсиндән 22.500 манат дәјәриндә идман комплекси алмышдыр.

Ф. ҺҮСЕЈНОВ.

«ГЫРМЫЗЫ ТАҸИР»

Әсрин әввәлләриндә Азәрбајҹанда, хүсусилә Бакыда тиҹарәтин инкишафында өзүнәмәхсус хидмәтләри олан адамлардан бири дә Мәшәди Тејмур Кәблә Һәсәнәли оғлу Мәликовдур. О, 1893-ҹү илдә Бакыда — Ичәришәһәрдә танынмыш таҹир аиләсиндә доғулмушдур. «Дудукулаһлылар» (һүндүр папаглылар) тајфасына мәнсуб олан Мәшәди Тејмурун бабасы Мәлик Мәммәд, атасы Кәблә Һәсәнәли дөврүнүн танынмыш таҹирләриндән олмушлар. XIX әсрин сонларында Азәрбајҹанда икинҹи дәрәҹәли таҹир рүтбәсини илк дәфә аланлардан бири Мәликовлар аиләси иди. Ушаг јашларындан дәрин, ағыллы зәкасы вә баҹарығы илә фәргләнән Мәшәди Тејмур тез бир заманда атасынын тиҹарәт ишләрини өз әлинә алараг тәрәгги етмишдир. Мәликовлар аиләсинин әсас тиҹарәти Иран вә Русија илә олмушдур. Онлар Ирандан алдыглары луму, портағал, нарынҹы, кишмиш, хурма вә башга маллары Русијаја көндәрәрәк әвәзиндә чини габгаҹаг, Тула самоварлары, хәз мә'мулатлары вә с. кәтирирдиләр. Мәшәди Тејмур Мәкәрәдә (Нижни Новгород) кечирилән јармаркаларда фәал иштирак едирди. Аиләсинин Иранын субтропик зонасында шәхси портағал бағлары варды. Буна көрә дә Кәблә Һәсәнәли ортанҹыл оғлу Аға Меһдини даими јашамаг үчүн Ирана көндәрмишди.

Мәшәди Тејмур Бакынын мәшһур милјончусу Һаҹы Аслан Ашуровун гызы Күбра ханыма евләнмишди.

Аилә Ичәришәһәрдә, кечмиш Тверскаја күчәсиндәки 29 нөмрәли евдә (Мирзә Мәнсур Мәнсуров күчәси, 29) бабалары Мәлик Мәммәдин тикдирдији икимәртәбәли мүлкдә јашајырды. Ичәришәһәрин кечмиш сакини мәрһум Һаҹы Һады оғлу Аға Ҹәфәр Ҹәфәров сөјләјирди ки, Мәшәди Тејмур Ичәришәһәрдә Бөјүк Гала күчәсиндә Мәммәдзадәләрин бөјүк мүлкүнү (о евә «зәнҹирли ев» дејирдиләр) 50—55 мин манат гызыл пула алмышды. Лакин алты ајдан сонра болшевикләр һәмин еви мүсадирә етмишдиләр.

Тиҹарәтдә күнү-күндән тәрәгги едән бу аиләнин хошбәхтлији узун сүрмәди. Азәрбајҹанда Совет һакимијјәти гурулдугдан сонра аиләнин вар-јоху әлиндән чыхмаға башлады. Русијада туғјан едән аҹлыг Бакыја да сирајәт едирди. 1921-ҹи илдә ајдын олду ки, һәрби коммунизм сијасәти әсасында халг тәсәррүфатыны бәрпа етмәк мүмкүн дејилдир.

Тиҹарәт ишини көзәл билән Мәшәди Тејмур јени игтисади сијасәт дөврүндә јенидән тәрәгги етди. Белә ки, ССРИ халг харичи ишләр комиссары Жеорки Василјевич Чичерин Бакыда оларкән өз имзасы илә мүәјјән шәхсләрә «Гырмызы таҹир» шәһадәтнамәси вермишди. Шәһадәтнамә аланлардан бири дә Мәшәди Тејмур иди. О, малијјә ишләрини гајдаја салыб, јенидән Иран вә Русија илә тиҹарәтә башлајыр. Лакин јени игтисади сијасәтин өмрү узун сүрмүр (1921—25). Хүсуси мүлкијјәтчиләрин тә'гибләри башланыр. 1930-ҹу илдә о, һеч бир сәбәб олмадан, «Непман» кими һәбс олунуб Орта Асијаја сүркүнә көндәрилир вә ағыр әзаб-әзијјәтдән сонра 1932-ҹи илдә Бакыја гајыдыр. 1941-ҹи илдә мүһарибә башламаздан бир нечә ај әввәл ону «е'тимады доғрултмајан үнсүр кими» аиләси илә бирликдә јенидән сүркүн едирләр. Мәшәди Тејмуру Газахыстана колонијаја, аиләсини исә Петронавиовск шәһәри јахынлығындакы Долматово кәндинә көндәрирләр. Сүркүндә олан заман әзаб-әзијјәтләрә дөзмәјән аилә И. В. Сталинә шикајәт мәктубу јазыр. Көрүнүр, һәмин мәктуб «милләт атасы»на чатыр вә ону «рәһмә кәтирир». 1943-ҹү илдә, мүһарибәнин ағыр вахтында аилә Бакыја гајыдыр, лакин евләри мүсадирә олундуғундан Дәрбәнд шәһәринә көчүрләр.

Бөјүк ташкилатчылыг тәҹрүбәсинә малик олан Мәшәди Тејмур тез бир заманда Дағыстан Балыг Трести нәздиндә вәтәкә мүдири вәзифәсини тутур. 1947-ҹи илдә аиләси илә Бакы шәһәринә көчән Мәшәди Тејмур өмрүнүн ахырына кими Јерли Сәнаје Назирлији системиндә ишләмиш вә 1971-ҹи илдә вәфат етмишдир. 1990-ҹы илдә Мәшәди Тејмура бәраәт верилмәси һаггында арајыш онун аиләсинә тәгдим олунмушдур.

Һафиз САДЫГ.

ПУЛЛАРЫНЫЗЫ ИНФЛЈАСИЈАДАН ГОРУМАГ ИСТӘЈИРСИНИЗСӘ

15, January, 1992

Red merchant

At the beginning of the century, Mashadi Teymur Kabla Hasanali oglu Melikov was one of the people who had a special contribution to the development of trade in Azerbaijan, especially in Baku. He was born in Icheri Sheher, Baku in 1983 - in a well-known merchant family. The grandfather of Mashadi Teymur, Malik Mammad, a member of the "Dudugulahlilar" (tall hats) tribe and his father, Kabla Hasanali, were of the famous merchants of the time. At the end of the 19th century, the Melikov family was one of the first to receive the rank of second-degree merchant in Azerbaijan. Distinguished from his childhood by his deep intellect and ability, Mashadi Teymur soon took over his father's business and made progress. The main trade of the Melikov family was with Iran and Russia. They sent lumu, oranges, tangerines, raisins, dates and other goods they bought from Iran to Russia and instead brought porcelain, Tula samovars, fur products and so on.

Mashadi Teymur took an active part in the fairs held in Nizhny Novgorod. His family owned private orange groves in Iran's subtropical zone. Therefore, Kabla Hasanali sent his middle son, Aga Mahdi, to Iran for permanent residence.

Mashadi Teymur was married to Kubra, the daughter of the famous Baku millionaire Haji Aslan Ashurov.

The family lived in a two-storey mansion built by their grandfather Malik Mammad in Icheri Sheher, in the former house number 29 on Tverskaya Street (Mirza Mansur Mansurov Street, 29). The late Haji Hadi oglu Aga Jafar Jafarov, a former resident of Icheri Sheher, said that Mashadi Teymur bought a large property of Mammadzade (they called it a “chain house”) on Boyuk Gala Street in Icheri Sheher for 50,000-55,000 manat in gold. But six months later, the Bolsheviks confiscated the house.

The happiness of this family, which flourished day by day in trade, did not last long. After the establishment of Soviet power in Azerbaijan, the family began to lose its wealth. The famine in Russia was spreading to Baku as well. In 1921, it became clear that it was impossible to restore the national economy on the basis of the policy of military communism.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI * Quliyeva Aynurə Sərxan qızı * sbs tərcümə mərkəzi * VÖEN 1800066072 * AZERBAIJAN REPUBLIC

Mashadi Teymur, who knew trade well, again made new progress in the new economic policy. Thus, during his stay in Baku, People's Commissar for Foreign Affairs of the USSR Georgy Vasilyevich Chicherin issued a "Red Merchant" certificate to certain people with his signature. One of the recipients of the certificate was Mashadi Teymur. He settled his finances and resumed trade with Iran and Russia. However, the new economic policy did not last long (1921-25). The persecution of private owners begins. In 1930, for no apparent reason, he was arrested as a “NEPman” and exiled to Central Asia, and returned to Baku in 1932 after severe torture. In 1941, just a few months before the start of the war, he and his family were again deported as unfaithful. Meshadi Teymur was sent to a colony in Kazakhstan, and his family was sent to the village of Dolmatovo near the city of Petropavlovsk. The family, who could not bear the suffering while in exile, writes a letter of complaint to I.V Stalin. Apparently, the letter reached the father of the nation and brought him to mercy. In 1943, during the hard times of the war, the family returned to Baku, but as their house was confiscated they moved to Derbent.

Mashadi Teymur, who had extensive organizational experience, soon became the head of the Dagestan Fish Trust. Mashadi Teymur, who moved to Baku with his family in 1947, worked in the system of the Ministry of Local Industry until the end of his life and died in 1971. In 1990 a certificate of acquittal of Mashadi Teymur was submitted to his family.

Hafiz Sadiq

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI • Quliyeva Aynurə Sərxan qızı • sbs tədris mərkəzi • VÖEN 1800066072 • AZERBAIJAN REPUBLIC